

"Dorst -de geschiedenis van een klein dorpke "

De Heer C.J. Wirken
schreef een boekje over

"Dorst -de geschiedenis van een klein dorpke "

*dat tot stand kwam in nauwe samenwerking met de
Bredase journalist Rob Vissers, die tekende voor de
uiteindelijke inhoud
en grafische vormgeving van het boek. Het speurwerk
in
diverse archieven werd verricht door Arnold Minjon en
door de werkgroep Heemkunde Dorst.*

*Daar dat boekwerk in een beperkte oplage is gedrukt,
en alleen is uitgegeven voor de inwonende van Dorst,
vond ik het een goed idee om via deze site meerdere
mensen,
die geïnteresseerd zijn in Dorst en het ontstaan van het
plaatsje, op deze manier de gelegenheid te geven
daarvan kennis te nemen.*

*Ik heb getracht (aan de hand van dat boekwerkje) de
voornaamste bijzonderheden en een paar leuke
anekdotes van en over
Dorst weer te geven.*

Dorst is maar een klein dorpje, en de in het boekje beschreven gebeurtenissen zijn natuurlijk niet wereldschokkend. Hoewel zich in Dorst een aantal unieke zaken hebben afgespeeld, zoals de waterwinning en de leemafgravingen, beperkt de geschiedenis van Dorst zich tot relatief kleine gebeurtenissen, zoals de aanleg van de waterleiding en de komst van de spoorlijn. Veel soortgelijke ontwikkelingen hebben ook in veel andere dorpen plaatsgevonden, maar in het leven van de Dorstenaren waren ze daarom niet minder belangrijk.

De naam „Dorst“

Precies bekend is de oorsprong van de naam Dorst niet. Maar het is wel zeker, dat de naam Dorst absoluut niets te maken heeft met een groot verlangen naar water of een andere vloeistof.

Het is zeer waarschijnlijk dat de naam ontstaan is door een samentrekking van "de horst". Een horst is een geologisch begrip, waarmee een strookvormige bodemverheffing wordt aangeduid, ofwel een deel van de aardkorst dat hoger ligt dan de aanliggende delen, ontstaan door verschuiving van dieperliggende aardschollen (tektonische bewegingen), waardoor breukvlakken ontstaan. Het feit dat de Dorstse leemlagen op verschillende diepten zijn aangetroffen, wijst op deze tektonische bewegingen. In de geologie wordt een hoger gelegen gedeelte "horst" genoemd; een lager gedeelte heet een "slenk".

Er zijn theorieën die ervan uitgaan dat ook in benamingen als Oosterhout en Oosteind het woord "horst" verweven zit. Want in de volksmond wordt "Oosteind" nog wel eens aangeduid met "den Ost", en het is niet ondenkbaar dat dit eveneens een verbastering is van "den Horst".

Men schreef de namen op zoals men ze uitsprak. Op die manier is waarschijnlijk de naam Dorst ontstaan; "de Horsten" werd, snel uitgesproken, "Dorsten". Pas veel later werd de naam Dorsten veranderd in "Dorst".

Als zodanig werd de naam voor het eerst officieel gebruikt in 1290

Een aantal benamingen, die in de huidige tijd in de volksmond nog wel eens worden gehanteerd, zijn rechtstreeks terug te voeren tot de tijd van de vroege Middeleeuwen. Bij de meeste Dorstenaren staat het café Hansorth,

dat tot begin jaren '80 gelegen was in de Seterse bossen, en dat opnieuw werd opgebouwd, beter bekend als 'de ketenboer'. De naam ketenboer is afkomstig van het woord 'de keten' waarmee in de vroege Middeleeuwen een omheining werd aangeduid. Bekend is, dat er in vroeger jaren zo'n omheining is geweest, en dat het omliggende gebied vaak het decor was van middeleeuwse ridderspelen.

Ook in een geschrift uit 1323 kwam de naam 'Dorst' of 'Dorsten' voor.

In dat jaar gaven Guy van Vlaanderen en zijn echtgenote Beatrice van Strijen het slot Strijen in erfpacht aan Willem van Duivenvoorde, die 'kamerling des graven' was van Henegouwen. Bij het slot Strijen behoorden alle goederen en landerijen in Dongen, Oosterhout, Ulvenhout, Wernhout en Dorst'.

De jaarrente die van Duivenvoorde moest betalen bestond uit 'honderd pond zwarte toernoois'.

(waarschijnlijk is 'toernooi' een betaalmiddel geweest)

Vanaf die tijd wordt Dorst regelmatig genoemd in diverse geschriften, niet alleen als plaatsnaam, maar ook als achternaam. Zo is er een geschrift uit 1349, waarin sprake is van een Thomas Michielszoon van Dorst.

En in een geschrift uit 1364 staat beschreven dat Pieterszoon van Dorst vijf loopset rogge kocht in Vucht.

In de archieven staat ook vermeld dat in 1440 Jan Claassenzoon uit Dorst benoemd werd tot schepenn te Gilze

en dat er in 1442, in opdracht van de schepenen te Ginneken, tien loopset rogge werd verkocht aan ene Jan Raerszoon te Dorst

Links een foto van de kom van Dorst. omstreeks 1955

Fragmenten uit de geschiedenis van Dorst

Ontstaan

Wie een hoogtekkaart van Brabant bekijkt, ziet dat er duidelijk sprake is van een komvormige opbouw. Maar natuurlijk zou zo'n kaart er in het grijze verleden heel anders hebben uitgezien. Verder teruggaan in de geschiedenis betekent: kijken naar de samenstelling van de verschillende lagen in de aardbodem. En wie zo'n zestig meter graaft in de bodem van Dorst komt lagen tegen, die voornamelijk uit zeeschelpen bestaan. Dit wijst erop, dat er zich in dit gebied vele miljoenen jaren geleden een zee heeft bevonden. De leemlagen, die in Dorst op verschillende diepten zijn aangetroffen, zijn "pas" een miljoen jaar oud. Het betreft afzettingen van rivierklei, waarschijnlijk ontstaan door de aanwezigheid van de Maas, waarvan de delta zich, naar men aanneemt, in dit gebied bevonden heeft.

In deze afzettingen werden op Seters de resten gevonden van een mammoet, (die zich momenteel bevinden in het Leidse geologisch museum). Het feit, dat de leemlagen op verschillende diepten zijn aangetroffen wijst op bewegingen in de grond, waardoor "horsten en slenken" ontstaan, hetgeen een verklaring kan zijn voor de naam Dorst (-de horst)

In een later tijdperk werd deze rivierklei bedekt met zandlagen, waarin de eerste bewijzen werden gevonden van de aanwezigheid van de mens. Bij de Moerputten werden gereedschappen gevonden, die waarschijnlijk gebruikt zijn door jagers, en die naar schatting zo'n 14.000 jaar oud zijn.

De „jongste”, grondsoorten in deze omgeving zijn dus, de zand en grindgronden. Dat is nauwelijks nieuws voor de echte Dorstenaar. Want vooral onze voorouders, die het van de landbouw moesten hebben, wisten wat het betekende om, zonder de nu bekende hulp meststoffen, te trachten op deze schrale bodem gewassen te verbouwen. Dat er op veel plaatsen in de omgeving, meer of minder diep onder de zandafzettingen, leemlagen bevonden, dat was onze voorouders overigens wel bekend. De aanwezigheid van die overvloed van goede leem heeft de vroegere bewoners van onze streek ertoe aangezet om de leem te gebruiken voor de vervaardiging van stenen. Volgens de overlevering is er in de buurt van Rijen en Dorst in vroegere eeuwen van een primitieve, maar redelijk omvangrijke steenproductie sprake geweest.

En daarmee zijn we in de Middeleeuwen beland, de tijd waarin we de oorsprong van het huidige Dorst moeten plaatsen. Hoe en wanneer Dorst precies is ontstaan, daarnaar kunnen we slechts gissen, vrijwel zeker is dat de hoger gelegen gebieden al in de vroege Middeleeuwen, zo omstreeks het jaar 1000 of 1100, werden bewoond en bewerkt. In de zestiger jaren werd in de omgeving van Surae een vroeg middeleeuwse akker ontdekt, zodat kan worden aangenomen dat er zich een of meer boerderijen in de omgeving hebben bevonden.

Deze kleine nederzettingen groeiden geleidelijk uit tot buurtschappen. Zo ontstonden de buurtschappen de Baarschot, Seters en de Breedven. Waarvan Baarschot vermoedelijk als eerste is ontstaan. De inwoners van deze buurtschappen weidden hun vee op de lager gelegen gebieden rond de Molenlei en de Wouwermanbeek. Het vee uit de drie buurtschappen werd op een centraal punt bijeengedreven, van waaruit men gezamenlijk naar de weideplaats vertrok. Op dit punt van samenkomst werd later een kapel gebouwd, en kwamen er in de omgeving van de kapel een aantal huizen, zodat er een woongemeenschap met een centrale kern ontstond

Uit de verschillende buurtschappen is het dorp Dorst gegroeid.

De Dorstenaren hebben in de middeleeuwen bepaald geen gemakkelijk leven gehad. De boeren waren in grote mate afhankelijk van de kasteelheren, die alle landerijen in bezit hadden. Al kan er een onderscheid gemaakt worden tussen, vrije boeren, en, horigen, de vrije boeren hadden een stukje grond in pacht, de horigen werkten volledig in dienst van de kasteelheer.

Nu is de term "vrije boer" erg misleidend, want in feit was er van vrijheid geen sprake. Niet voor niets werden de vrije boeren vaak huismannen of huislieden genoemd, zij moesten niet alleen de grond bewerken en de oogst binnenhalen, ook moesten ze verschillende andere hand en spandiensten voor de kasteelheer verrichten. De vrije boeren hadden eigenlijk alleen maar plichten en vrijwel geen rechten. Het was vaak een onmogelijk bestaan, en er restte hen vaak niets anders, dan maar horige te worden, dan waren zij tenminste verzekert van o.a. hout, graan, wol, en wat zij verder nodig hadden.

Willem van Duivenvoorde

Een kasteelheer die een grote rol heeft gespeeld in de vroegste ontwikkeling van Dorst was Willem van Duivenvoorde, een van de meest beroemde inwoners van de gemeente Oosterhout. Van Duivenvoorde is van belang geweest voor Dorst, omdat hij in 1325 eigenaar werd van Oosterhout en de bijbehorende goederen en landerijen, waartoe ook Dorst (of Dorsten, zoals het dorp vroeger algemeen werd genoemd) behoorde. Voorts werd hij eigenaar van de kastelen te Alphen, Baarle, Ulvenhout en Gilze, en in 1344 kocht hij het Land van Breda. Een groot deel van zijn leven bracht hij door op zijn kasteel in Oosterhout. In het jaar 1353 is hij overleden op zijn kasteel te Mechelen.

Slotvijver in Duiventoren

Het zware boerenleven

In de tijd tussen 1300 en 1600 groeide de agrarische gemeenschap in Dorst gestaag, En hoewel het een vrij geïsoleerde gemeenschap was gingen de veranderingen die zich in de wereld voltrokken natuurlijk ook niet aan Dorst voorbij. De steden waren in opkomst en daarmee de vrije burgers en vrije boeren, die niet langer werden overheerst door de kasteelheren, maar die grotendeels het lot in eigen handen hadden, daarbij overigens sterk beïnvloed door de kerk, die een steeds sterkere invloed op de maatschappelijke ontwikkelingen kreeg.

De vrije boeren in de omgeving van Dorst hadden het ook in deze tijd niet bepaald gemakkelijk. Vooral in de tachtigjarige oorlog vormde oorlogsbendes, in de wijde omtrek van Dorst (een frontgebied) een groot probleem.

Dan was er ook het probleem van de godsdienst vervolgingen, waar veel boeren in Brabant mee te maken kregen. De boeren werkten hard en lang, (zo'n 14 tot 15 uur per dag) en hun voeding tijdens het werken bestond uit niet meer dan een korst brood en een kruik water. Als gevolg van slechte kleding, eenzijdig voedsel en schamele behuizing was de boerenbevolking zeer vatbaar voor ziektes. De pestepidemie in het begin van de 17e eeuw kostte in Oosterhout, dan ook in een periode van 2 jaar, aan 2700 mensen het leven.

Inwoners van Dorst in de 17e eeuw

Zoals gezegd: de boeren hadden het ook in deze periode niet gemakkelijk, maar ze waren in ieder geval vrij, zodat ze over hun eigen grond konden beschikken en deze naar eigen goeddunken konden verbouwen. Natuurlijk waren er ook in die tijd kleine en grote boerenbedrijven. In 1696 telde Dorst 32 huizen, waarin 36 huishoudens werden gevoerd. Men kende dus indertijd al het begrip inwoning, en dat zal door de eeuwen heen wel zo geweest zijn. Een verdere inventaris van Dorst in die tijd levert het volgende beeld op: 27 schuren, 103 beesten, 22 karren en 32 bakovens, waaruit blijkt dat ieder huis zijn eigen bakoven had, en iedereen zijn eigen

brood bakte.

Inwoners van Dorst in de 18e eeuw

Aan de hand van de bewaard gebleven archiefstukken kunnen we ons een redelijk beeld vormen van de manier waarop Dorst en Seters zich in de loop van de tijd ontwikkeld hebben. Uit die stukken blijkt, dat het aantal inwoners van Seters in de achttiende eeuw gedurende lange tijd ongewijzigd is gebleven, terwijl Dorst als geheel toch een forse groei doormaakte.

In verband met de te betalen belastingen moesten er jaarlijks nauwkeurige en volledige lijsten worden gemaakt van alle inwoners van de gemeente. De lijsten moesten voorzien zijn van de leeftijd van de bewoners, want iedere i

nwoner ouder dan 16 jaar werd geteld als ,helen, onder de 16 werden ze geteld als ,halve, Voor de ,helen, moest een "hoofdgeld" (belasting) van één gulden worden betaald ,voor de ,halve, tien stuivers. In een archiefstuk uit 1785 worden in Seters nog maar zeven huizen vermeld. Er werden in dat jaar zeven schuren, zeven paarden, dertig beesten, zeven karren en zeven bakovens geteld

Seters, 't hoefke, zoals het er vele jaren heeft uitgezien.

*De foto is gemaakt omstreeks 1940.
toen er nog geen verharde weg was.*

Bestuur

De lijsten werden opgesteld door „schepenen" die daarbij werden geholpen door „gezworenen" afgevaardigden

van de verschillende buurten. In de tijd van de franse overheersing bestond het bestuur van de „Vrijheid en Heerlijkheid " Oosterhout uit schout en schepenen. De schout (die vanaf 1766 „drossaard" werd genoemd) is vergelijkbaar met een huidige burgemeester. De gezworenen

(ook wel afgevaardigden genoemd) waren meestal met twee, per buurt of gehucht.

In drie bewaard gebleven bewijzen van betaling, komen we de namen van drie Dorstenaren tegen, die als

,gezworenen , werkzaam waren.

November: 1686 Betaald aan Robbrecht Jan Robbrecht

Gezworenen te Dorst, 7 gulden en 4 stuivers voor voorschot, door hem gedaan aan hout, nagels en arbeidsloon in het maken van twee schoren te Dorst.

1718: Betaald aan Johannes Robbrechts,

Gezworenen te Dorst, 10 gulden en 8 stuivers voor het leggen van een heul (= een houten dam die als brug

gebruikt
kan worden)in de heerbaan te Dorst.

1725: Betaald aan Jan Gijsbrecht Stapel,

gezworenen van Dorst,de som van 5 gulden,17 stuivers en 8 penningen voor een voorschot aan een heul
te Dorst,

(Er gingen 16 penningen in één stuiver).

Deze vorm van bestuur bleef tot 1813, toen er een einde kwam aan de Franse heerschappij. daarna
werd in Oosterhout een stedelijk bestuur ingesteld,dat bestond uit een burgemeester,een vice-
burgemeester,en twaalf raadsleden.In 1851 werd de situatie gewijzigd,en werd er door stemming een
gemeenteraad gekozen, inclusief burgemeester en wethouders voor de periode van 6 jaar.

**Een van de
belangrijkste
gebeurtenissen in
Dorst in die
periode was
ongetwijfeld het
bezoek van
Koning Willem II**

**Links een foto gemaakt
ter gelegenheid van een
koninklijk bezoek
(niet dat van Willem II)**

**Op de wagen staat te
lezen:**

**"De hulde van het
platteland, die wij
brengen op uw
jubeltijd, bij de
geboorte van onze geit
".**

**Er is niet bekend
of de koning echt
gestopt is in
Dorst of alleen
maar erdoor heen
gereden is.**

Het zware boerenleven

2

Terug naar de ,de gewone, Dorstenaren.

Het boerenleven werd gekenmerkt door hard werken, grote soberheid en een grote gehechtheid aan
oude tradities.

Niet alleen met voeding,maar ook met kleding was men zuinig. Zo kon het voorkomen dat een boer aan
het ploegen

was ,met een trouwpak,dat zo versleten was geraakt,dat het zelfs voor de kerkgang geen dienst meer
kon doen ,

maar weggegooid werd er niets.

Kunstmest was vroeger nog onbekend ,en dus zorgde de potstal eeuwen lang voor de bemesting van de
bouwgrond.

Het uithalen van de mest uit de potstal ,was een zwaar en smerig karwei, het heen en weer stouwen van
koeien

tussen potstal en weiland werd vaak door kinderen van arbeiders of boeren gedaan de zogenaamde
,koescheppers,

die er een karige boterham mee verdiende. Ook de beerputten van de burgers ,werd als vloeimest
gebruikt

Men werkte van zonsopgang tot zonsondergang,ook in de winter.De arbeiders hadden geen vrije dagen,
alleen op vastenavond hadden de meeste arbeiders vrijaf.De meeste arbeiders zorgden voor een extra
voedselvoorziening

door middel van het houden van een varken of een geit.Deze dieren werden gemest met boekweit en
graan,dat overigens ook door de mens zelf veel werd gegeten.Men kookte er pap van en er werd brood

van gebakken.

Van , praatpomp, tot waterleiding.

In bijna ieder dorp vond je in vroeger jaren een gemeenschappelijke waterpomp. Meestal stond zo'n pomp op een centrale plaats in het dorp. Ook Dorst had zo'n pomp. In de tijd dat de Dorstse huizen nog niet waren aangesloten op de waterleiding speelde die pomp een héél belangrijke rol. Je kunt wel zeggen dat de pomp de functie vervulde van een plaatselijke krant. Je hoorde er altijd wel een nieuwtje. De burgers hielden elkaar bij de pomp op de hoogte van de gebeurtenissen in het dorp.

Overdag de vrouwen, 's avonds de boeren. Ook voor de schooljeugd was het een punt van samenkomst, en natuurlijk niet te vergeten de jongens en de meskes die op vrijerspad wilden. Maar met de komst van de waterleiding, was deze plaats van samenkomst gauw verdwenen. Met het aanleggen van de waterleiding werd begonnen aan het eind van de vorige eeuw. Er werden verschillende grondboringen gedaan in de omgeving. Zo werd er geboord ten oosten

van de rijksweg naar Oosterhout, op Seters en op twee plaatsen ten zuiden van Bavel. Uit een rapport uit 1886, bleek dat de Seterse heide de meest geschikte plaats was. Het zou echter nog ruim twee jaar duren, voordat in de de Bredase gemeenteraad definitief werd besloten om de Dorstse heidegrond aan te wijzen als waterwinningsgebied.

De waterleiding werd officieel geopend op 15 februari 1894. Zo werd het dorp Dorst als waterwinningsgebied tot ver in de omtrek een begrip.

*Wazig kiekje van het
gebouw van de
waterleiding in de
beginjaren.*

*Bij de pomp van Dorst
zijn heel wat verhalen en roddels
verteld.
Het jongetje naast de pomp
is Woutje Broeders*

De Spoorlijn

De aanleg van de spoorlijn Breda Tilburg heeft heel wat voeten in de aarde gehad, want reeds in juli 1846 deelde de Gouverneur van Brabant aan de gemeente Oosterhout mee, dat op korte termijn een aanvang gemaakt zou worden met

de voorbereidende werkzaamheden voor het daarstellen van een ijzeren spoorweg,. De Oosterhoutse gemeenteraad werd dringend verzocht om hierbij zoveel mogelijk behulpzaam te zijn.

Toch op 17 maart 1861 zijn de werkzaamheden aan de spoorlijn pas begonnen.

De feestelijke opening van de spoorlijn vond plaats op 1 oktober 1863.

De trein kwam dan wel langs Dorst, maar stóppen deed hij er niet. En dat was zeer tegen de zin van de Dorstenaren.

Er was toch reeds in 1862 door de gemeente Oosterhout bij de Spoorwegen op aangedrongen daar verandering in aan te brengen. In de periode daarna heeft de gemeente dit verzoek nog vel malen herhaald, en ook de bewoners van Dorst hebben initiatieven in die richting ondernomen, maar alle verzoeken werden afgewezen.

Het zou tot 1908 duren, voor er inderdaad een spoorweghalte kwam in Dorst, die gelegen was bij de huidige spoorwegovergang in de Spoorstraat. Lang heeft dit echter niet mogen duren: in 1930 meldde het Rijkstoezicht op de spoorwegen, dat het gebruik van deze halte dermate gering was, dat besloten was om de halte op te heffen

foto links Het station te Dorst: een houten keetje, compleet met een loket waar kaartjes konden worden gekocht.

Deze "blokpost" heeft er gestaan van 1908 tot 1930, toen besloten de spoorwegen om het station te sluiten wegens gebrek aan belangstelling.

foto rechts, toont de Meelbergstraat.

De huidige Spoorstraat heette vroeger, Meelbergstraat, Deze foto werd gemaakt omstreeks 1900. Op de voorgrond de winkel met de koloniale waren van Carton.

Toen Dorst in 1908 een station kreeg, werd de naam veranderd in ,Stationstraat, . In de jaren dertig, toen het station werd opgeheven, werd de huidige straatnaam ingevoerd.

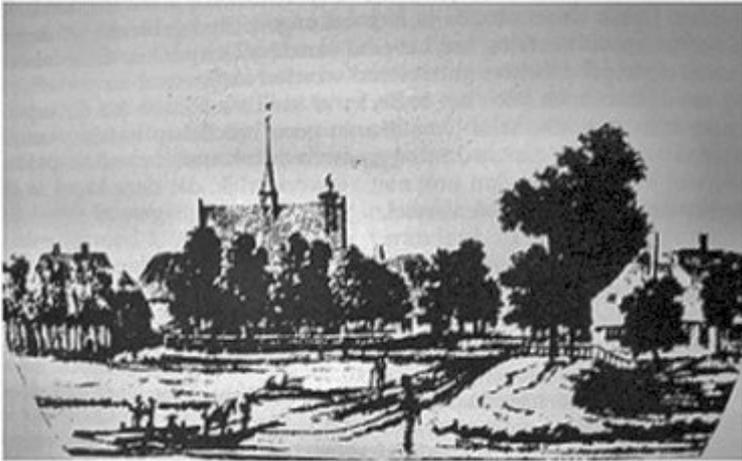

De Spoorstraat anno 1960, met op de voorgrond de boerderij van Van Dommelen.

Kerk en school

In de middeleeuwen waren het voornamelijk de edelen die zich tot het katholieke geloof bekeerden. Sommige bekeerde edelen schonken stukken land aan religieuze ordes, die nieuwe kloosters bouwden. Zo verspreide het geloof geleidelijk.

Het "gewone volk" had aanvankelijk niet veel op met het nieuwe geloof, maar langzamerhand gingen de kloosters een steeds belangrijker rol spelen in de samenleving. In de tweede helft van de Middeleeuwen nam de bevolking snel toe, en werden er in tal van dorpen kapelletjes gebouwd, om de bevolking de lange reis naar de parochiekerk te besparen. Op die manier moet ook de kapel in Dorst ontstaan zijn. In de archieven wordt er over de Dorstse kapel, voor het eerst melding gemaakt in 1511

*foto links:
tekening van de eerste
Dorstse kapel,
die in het begin van de
zestiende eeuw werd gebouwd.
Duidelijk is te zien, dat Dorst
indertijd zeer moerassig was.
De tekening werd gemaakt op
de plaats waar nu de
Dennenlaan bevindt.*

*foto rechts:
tekening van de zelfde kapel.
Op de achtergrond het huis waarin
Adriaan van Campen heeft gewoond.*

*foto links;
De ,peperbus, - toren
van de in
1835 gebouwde kerk.
ernaast de
onderwijzerswoning,
die in 1825 werd
gebouwd.*

*foto rechts:
Pastoor A, den Ronden,
de bouwpastoor van de
huidige
Dorstse kerk.*

Mede ook dank zij pastoor Den Ronden , werd er besloten om in Dorst, naast de kerk, een dependance te bouwen van het Dongense klooster.

De kerk zou voor de benodigde bouwgrond zorgen, terwijl het Dongense klooster de bouw van het schooltje en het zusterhuis zou bekostigen. Er werden in eerste instantie vijf zusters voor Dorst aangewezen, die voor het onderwijs zorgde.

*foto rechts:
De kerk van Sint Marcoen.*

De St. Marcoenkerk, eind twintiger jaren.

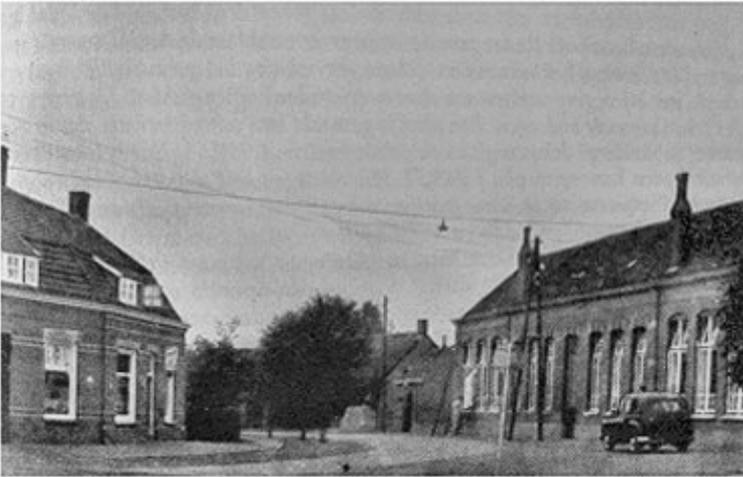

gezicht op de achterkant van de kerk.

*De meeste Dorstse families hadden wel een zoon of dochter die voor een religieus leven kozen.
Hier een portret van de familie Broeders.*

*links
De in 1825 gebouwde school,
die als zodanig in gebruik is
gebleven
tot ver na 1900.*

rechts

Een oude schoolfoto uit het begin van deze eeuw, waarop veel (over) grootouders van huidige Dorstenaren werden vereeuwigd, zoals de tweeling Dirk en Willem van Dommelen, linksboven Bets van Dijk, rechtsboven To Carton, helemaal onderaan, naast meester Bergmans, Mieke van Dommelen, Jantje van Dorst, Martientje Goossens, Frans Goossens, Sjoke van Genk en meester van Ginneken (waarschijnlijk een kwekeling of een invaller)

En nog twee schoolfoto's de linkse dateert uit 1898, en toont, behalve meester Bergmans en zijn vrouw, (die naaiessen gaf), onder meer Jan en Toon Schoenmakers en Piet van Sundert.

De kinderen zijn moeilijk te herkennen vanwege de uniforme haardracht. Het kind in het hobbelpaard is de dochter van de meester.

rechts

*Op deze foto zien we van rechts
nogmaals Meester Bergmans,
naast hem juffrouw Anna
Waskowski en uiteraard links
Meester Meens.*

*Van rechts naar links herkende
we de volgende kinderen, Marie
Broeders, Tienus Peters, Jo van
Mook, Kee van Dorst, Kee van
Loon, Janus van Sundert, Gusta
Snoeren, Merijn en Piet van der
Hoofden, Marieke Boomaars,
Sientje Boomaars, Sjaan de
Vlaming, Piet van Gool
Jo Snoere, Jan Peters, Naan van
Wezel,
Jan van Wezel, de gezusters van
Dorst,
Anna van Mook, de kinderen van
Geert van de Ka, Janus van Mook
, Marie van Loon, Jan Broeders,
Piet van Sundert, Tony Broeders,
Jaans Loon, Zus en broer van de
Ka, Jan de Vlaming, Koos
Boomaars, Cor van Mook, Pieter
de Vlaming, zusjes de Vlaming en
Naan Peters.*

Huisslachters

Het is in de tegenwoordige tijd ondenkbaar, dat de Nederlandse boeren zelf nog hun koeien of varkens slachten
Gezien de hoge eisen die er tegenwoordig aan de versheid, de hygiëne en de kwaliteit van vlees worden gesteld is dat
niet zo verwonderlijk, maar vroeger was het in Dorst en in vrijwel ieder ander dorp, een heel gewone zaak, dat het vee aan huis werd geslacht. In de meeste gevallen deden de boeren dat overigens niet zelf: ieder dorp kende zijn "huisslachters"
In Dorst hebben Merijn en Piet van der Hoofden dit werk gedurende zeer lange tijd gedaan.

links

*De eeuwenoude boerderij van
de
Dorstse huisslachters
Merijn en Piet van der
Hoofden,
in de Baarschotsestraat.*

Bij de meeste Dorstse boeren werden in de wintermaanden een of twee varkens geslacht. Onder de boeren waren vaak onderlinge weddenschappen over wie het zwaarste varken ,op kooi, had. Voor het berekenen van het precieze gewicht had men een vrij ingenieus systeem ontwikkeld. De varkens werden niet gewogen, maar gemeten.

Met een meetlint of een stuk touw werd de maat van het varken, vanaf de voorpoten tot de staart, genomen.

Deze maat werd vervolgens uitgezet op de plavuizen op de vloer, in vrijwel iedere boerderij lagen ouderwetse, zware rode plavuizen van 20 bij 20 centimeter, die een vast en bij iedereen bekend gewicht van een aantal kilo's hadden. Hoe meer plavuizen, hoe zwaarder het varken.

Het slachten had ook de bijzondere interesse van de jeugd, want ze waren zeer belust op de varkensblazen (futblazen), die werden opgeblazen, aan de , platte buis , kachel werden gedroogd en gebruikt als voetbal. Wie in aanmerking wilde komen voor een ,futblaas, moest er wel iets voor over hebben, want de blaas werd alleen

overhandigd aan degene die bereid was om de kont van het varken te kussen.....

Nadat het varken van zijn haren was ontdaan ,werd het op de ,leer , gerold.
(dit was een soort ladder, die je op iedere boerderij tegenkwam) het varken werd er op vastgebonden ,en vervolgens werd de ,leer , overeind gezet , waarna de buik werd opengesneden. De buikinhoud werd dan opgevangen. De andere dag kwamen de slachters om het varken van de ,leer , te halen en te verwerken, waarna het vlees werd gepekeld.

*Het Dorstse
boerenleven,
gefotografeerd rond
1930:
de familie Broeders
van Ham
poserend voor hun
boerderij.*

Jantje Tod

Een voddenman was in het straatbeeld van vroeger een heel normale verschijning. Ook in Dorst was er een voddenman, die meestal "toddenman" ofwel Jantje Tod genoemd werd. Jantje dreef zijn handel op een zeer ouderwetse manier, hij bedreef ruilhandel. Je kon oude kleren of vodden bij hem ruilen tegen kop en schotels. Voor de kinderen had hij molentjes die hij zelf maakte. Nog iets op te ruimen of te ruilen, was zijn roep. 'Da wel ja, zei een vrouw en ging naar binnen, riep haar zoontje en zei tegen het kind: Schiet eens rap oew broekske uit, want hier is Jantje Tod, en ons vader heeft al veertien dagen uit een schoteltje moeten drinken! Veur da broekske krijg ik een kommeke, dus schiet op!. En daar stond dé menneke in z'n blote billekes. Ga maar naar de zolder, en schiet oew goei broekske maar aan, zei zijn moeder. Zulke dingen maken indruk op een mens. Dat bleek jaren later, toen dat zelfde menneke vijftig jaar getrouwd was. Na het echtpaar een serenade te hebben gebracht kwam een van de muzikanten naar voren en zei:

Witte da nog, da gij van oew moeder oew broekske uit moest doen, om te ruilen tegen een kopje?
En natuurlijk vergeet men zulke dingen niet.

De vastenavond van de melkboer

In de tijd dat alleen de hele rijken over een automobiel beschikten was het de gewoonste zaak van de wereld om per fiets alle mogelijke goederen te vervoeren. Bakkers, slagers, melkboeren, bijna iedereen vervoerde zijn waren op een transportfiets, die meestal voorzien was van een grote rieten mand op het voorwiel. Het berijden ervan vergde heel wat kracht en behendigheid, niet alleen vanwege de zware lasten die ermee vervoerd werden, maar ook omdat de fietsen doorgaans doortrappers waren. Vooral het afremmen diende met overleg en tact te gebeuren, gelukkig was het verkeer in die jaren nog niet zo druk als tegenwoordig.

Ook de Dorstse melkboer bracht met zo'n fiets zijn melk en aanverwante producten aan de man. Op het voorwiel een pakkendrager, waarop een bus melk stond van veertig liter, en bij het achterwiel twee kisten, waarin zich de flessen karnemelkse pap stonden. En hij kwam overal, ook op de afgelegen boerderijen, zoals die van Dekkers aan de Parallelweg. Hij trotseerde zelfs het zand van het Cadettenkamp, want hij had daar zegge en schrijven twee klanten wonen.

Op een vastenavond was de melkboer op weg naar de boerderij aan de Parallelweg, die werd bewoond door de gebroeders Tienus, Janus en Drikske Dekkers en hun zuster Sjoke. Toen de melkboer arriveerde werd hij begroet door Sjoke, die drie flessen pap bestelde en vervolgens het huis inging, gevolgd door haar drie broers, die zoals altijd, achter haar aan liepen, de handen op de rug.

De melkboer wilde graag voortmaken, want ook voor hem was het vastenavond. Maar dat pakte anders uit. De mannen waren reeds gezeten aan tafel, en Sjoke stond pannenkoeken te bakken, een grote pan met beslag stond op de 'platte buis kachel, Dirk deed de deur dicht en zei 'kom d'r bij zitten, gij zult er óók wel ene lusten'. Een pannenkoek, met een dikte van een centimeter en een diameter van bijna een halve meter kwam op het bord te liggen. Het melkboerke dacht aan z'n nog zojuist genuttigde maaltijd, 'bruine bonen met spek', maar durfde geen nee te zeggen, en begon de pannenkoek naar binnen te werken. De eerste helft ging vlot; hij had een sterke maag, maar toen werd het tempo wat trager, waarop Tienus dan ook vroeg; 'Wat is 't? Smaakt ie nie, of maakt jou vrouw ze beter?'. De melkboer kreeg 't er warm van, maar hij zette dapper door. Zijn bord was nog maar amper leeg, of er lag al weer een nieuwe pannenkoek op zijn bord.

'Ho, ik hoef nie meer', sprak hij, 'ik heb meer dan genoeg',
'Da kan nie', aldus de mannen, 'op één been kunde nie staan',

En dus was hij moreel verplicht om nog maar eens aan te vallen, en tegen heug en meug wist hij ook deze naar binnen te krijgen. Na afloop van de maaltijd wilde hij opstappen, want hij moest nog naar twee klanten in het Cadettenkamp.

Maar Sjoke had al een fles jenever en vijf borrelglasjes voor de dag gehaald, 'Veur mij nei',

probeerde het melkboerke,
'Ik drink wel eens een pilske,maar een borrel neem ik zelden! '
'Dan is dat deze keer ene zeldzame borrel', aldus Sjoke,
En natuurlijk moest er ook nog een tweede borrel gedronken worden,want ook in dit geval kon je niet op
één been staan.

Of de twee klanten in het Cadettenkamp hun melk die dag nog bezorgd kregen is niet bekend.

Bakers in Dorst

Twee befaamde figuren uit Dorst waren de bakers Maria de Laat en Suska Snoeren.Van menig Dorstenaar hebben zij de geboorte begeleid,en zij genoten een zeer groot vertrouwen,zowel bij de bevolking als bij de doktoren.
deze bakers deden hun werk uit menslievendheid; ze werden voor hun hulp niet betaald. Wel werd er door de kraamvisite vaak een klein geldbedrag onder het schoteltje van een kopje koffie gelegd,dat bestemd was voor de baker.
Maar met het betalen voor bewezen diensten,had dat allemaal niets te maken,men leefde in een kleine gemeenschap,waarin het vanzelfsprekend was om elkaar behulpzaam te zijn.Dat neemt niet weg,dat een klein financiële vergoeding ,
vaak kwam dat neer op een paar kwartjes',bij de bakers wel degelijk welkom was.Hoe rijker de visite en hoe groter de boer,des te groter was het bedrag dat onder het kopje lag. Ze kwamen zonodig bij nacht en ontij helpen bij een bevalling, zij waren vrouwen waar je op kon rekenen.

*Mie de Laat.
de baker van Dorst,
met haar echtgenoot Jantje
Goossens.*

De ellende van de oorlog

De oorlog was uitgebroken.In de mooiste tijd van het jaar, de bomen begonnen groen te worden en de natuur ademde de stille verwachting en de rust van het voorjaar uit. Totaal onverwachts kwam het bericht dat de Duitsers Nederland waren binnengevallen. Nederland was toch neutraal? .Maar oorlog of niet ,toch waren er mensen die op de baan zijn,om op die manier hun geld te verdienen .Zoals Piet Carton, die met de bakkerswagen het brood naar de klanten bracht,dat door zijn broer Willem 's morgens in alle vroegte gebakken werd. Kort na het uitbreken van de oorlog reed Piet,nadat hij thuis bij zijn vrouw nog een bakske koffie had gedronken,met zijn paard en wagen in de richting van Molenschot. Piets paard kende de route en wist de klanten feilloos te wonen. Precies op dezelfde tijd als anders, stopte de wagen bij Janus Brooymans. Janus had Piet al in de verte zien aankomen,maar het duurde deze keer lang voor piet uit zijn wagen stapte. Daarom riep Janus alvast naar Piet hoeveel broden er nodig waren. Maar antwoord kreeg hij

niet. Janus gaat naar de wagen en ziet Piet zitten.
Dood. Getroffen door een granaatscherf.
Piet Carton was in Dorst het eerste oorlogsslachtoffer.

*Piet Carton,
het eerste oorlogsslachtoffer in
Dorst,
met zijn zoontje Fons op de
arm.*

*De foto werd gemaakt kort voor
de oorlog*

*foto links:
deze foto stamt uit de
eerste wereldoorlog,
toen er bij verschillende
families militairen
werden ingekwartierd.
De foto werd gemaakt
bij de familie Broeders.
De soldaten dienden zich
wél te gedragen,
op een van de blinden
(luiken)
staat dan ook:
Niet rooken of spuwen!*

Een ondernemend mens

Wij richten onze aandacht op een Dorstenaar die ondanks alle ellende direct na de oorlog met veel doorzettingsvermogen en ondernemingszin aan de slag ging.

Zijn naam is Jan Broeders, Hij woonde in een klein huisje aan de Rijksweg en had grote plannen om 'zelf iets te gaan doen', iets te ondernemen. Hij begon een transportbedrijf, met als enig transportmiddel een bakfiets, waarmee hij melk ophaalde en rondbracht. Dat was echter maar van korte duur. Al snel kwam er een paard en wagen, en haalde Jan bij de boeren in de omgeving de melk op, om deze naar de melkinrichting 'De Hoop' te brengen.

Het was een verbetering, maar het was nog verre van ideaal. Met dat paard ging alles veel te langzaam, je was een hele ochtend onderweg om wat melk weg te brengen. Er moest een beter vervoermiddel komen, vond Jan. En dat kwam er ook, in de vorm van een oude legertruck. Deze vrachtwagen vormde, de eerste aanzet tot wat later het 'Internationaal Transportbedrijf Broeders' zou worden. Hij was nu

eerder terug van zijn melkritten en had de tijd om andere vrachten te vervoeren, zoals stenen van de steenfabriek. Daar was vraag naar, want in de tijd van de wederopbouw floreerde de steenfabriek als zelden tevoren, iedereen moest herstellen of opnieuw beginnen. Nederland bruiste van de energie, en Jan Broeders eveneens. Het duurde dan ook niet lang, of Jan nam er een tweede wagen bij. Langzamerhand groeide het bedrijf. Inmiddels beschikt Broeders over een Internationaal Transportbedrijf met kantoren en garages.

Het eerste vervoermiddel van Jan Broeders, een bakfiets

De legertruck, waarover in bijgaand verhaal wordt verteld. naast de truck staat Sjoke Dekkers, die al ter sprake kwam in het verhaaltje van de vastenavond.

Een unieke Dorstenaar

Er zijn van die Dorstenaren die je tot de 'couleur locale' moet rekenen. Mensen die een gewone situatie altijd in iets bijzonders weten om te zetten. Zo'n Dorstenaar is Bart Verhulst. Hij was actief op vele fronten: hij was schoenlapper, postbesteller, kapper en muzikant. Voorts was hij actief lid van de fanfare, evenals zijn negen zoons. Als schoenmaker moest je vroeger flexibel zijn. lang niet iedereen had meer dan één paar schoenen, dus kon men zo'n paar niet te lang missen. Bij Bart was dat geen probleem, schoenen 's morgens gebracht, waren ze 's avonds weer klaar. Het kwam zelfs wel voor, dat men de schoenen nog geen dag kon missen. In zo'n geval kwam men de schoenen 's avonds brengen, en werd er bij gezegd 'morgen motten de kinderen er weer mee naar school, hoor!'. Ook dat leverde geen probleem op.

'Da kan, zei Bart 'ik mot morgen toch om zes uur bij de post zijn, ik geef ze dan wel af'.

De deur van de Dorstse huizen was zelden of nooit op slot, zodat Bart de volgende morgen vroeg al onder aan de trap stond en riep 'ik heb de schoenen op tafel gezet', en weg was Bart.

in zijn hoedanigheid van kapper had Bart het vooral druk op zaterdag, want de meeste Dorstenaren stelden er prijs op om op zondag geknipt en geschoren voor de dag te komen. Al kwam het wel eens voor, dat de fanfare, bij een trouwerij of een zilveren bruiloft een serenade moest brengen, en dan moest Bart mee. In dat geval zat er voor de klant niet anders op dan te wachten, tot Bart meestal in een goede stemming,

(want na de serenade werden er natuurlijk de nodige afzakkertjes genomen) weer terug was.

Duurde het erg lang, dan begon Toon (een zoon) alvast met het inzepen, en het slijpen van het mes.

Menig klant vroeg dan ook!

'Ga de me scheren ook?'

'Da zal wel motte, als 't nog lang duurt', zei Toon, 'want anders droogt de zeep'.

Natuurlijk had Bart ook zijn lastige klanten. Op een dag beklagde een vaste klant zich, dat zijn vrouw had

geconstateerd dat er één haar in zijn neus was blijven staan. Waarop Bartje antwoordde!.

Hadde gij jullie Stien die éne haar d'r nie uit kunnen laten trekken?'

Als kapper ging Bart ook wel naar zijn klanten toe, om te knippen of te scheren, meestal mensen die slecht ter been waren. Zijn tarief was een dubbeltje.

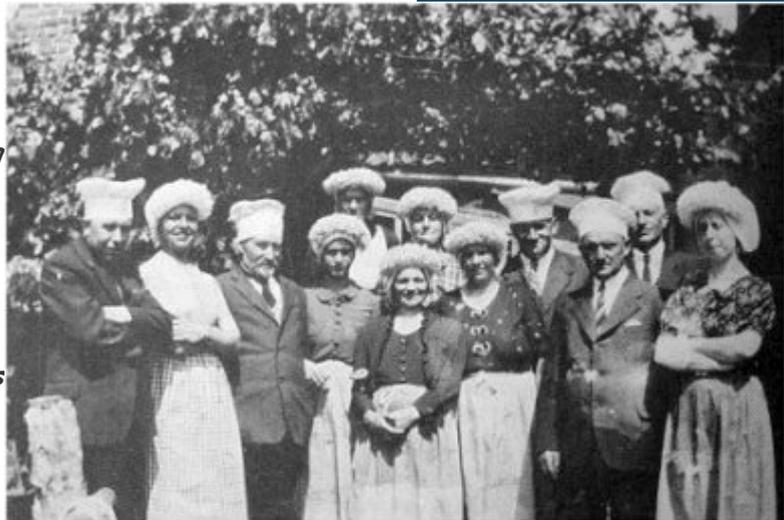
Daarnaast werd hij ook wel 's gevraagd om overledenen te scheren, en dat kostte 2 gulden. Het is wel voorgekomen, dat iemand die Bart op maandag nog thuis had geschoren, op dinsdag overleed. 'Kik', zei

Bart dan nuchter, 'dan gade voor een gulden negentig de boot in, maar zulke dingen gebeuren nu eenmaal.

De fanfare St. Joris, voor het eerst met een pet, maar nog zonder uniform. (op foto Bart Verhulst, direkt naast trompetist)

De Dorstse belangenbond, de middenstandsvereniging waarvan ook Bart Verhulst lid was. Ter gelegenheid van de foto getooid met fraaie mutsen. Bart Verhulst staat uiteraars links op de foto.

De Rijksweg

*foto rechts
Gezicht op de oude Rijksweg,
in de richting van Tilburg.*

foto links

*Gezicht op de Rijksweg,
in de richting van Breda.*

foto gemaakt omstreeks 1910

foto rechts

*deze foto is ongeveer
20 jaar later gemaakt*

ca 1930

*De Rijksweg in oostelijke richting, zoals het was voor
de*

Tweede Wereldoorlog.

*De boerderij tussen de bomen was eigendom van C. van
Alphen, die er een café dreef en een stalhouderij ten
behoefte van de steenfabriek.*

Reeds in 1822 werd het besluit genomen tot verbetering van de weg Breda- Dorst, dat een onderdeel was van de

'Grote Weg der 1e klasse no.8', de weg van Breda naar 's Hertogenbosch.

De aarden baan moest vijf meter breed worden en in één rechte lijn lopen vanaf het Dorstse kapel tot aan het begin van de Rijksweg naar Gorcum, waar dus een driesprong ontstond

Een nieuwe Rijksweg naar Breda was inderdaad hard nodig. De vroegere route was een en al bocht.

*hieronder 2 foto's van de Rijksweg, richting Tilburg
beide foto's werden gemaakt omstreeks 1940*

De Bloedpolder.

Een van de mooiste en rustigste stukjes van Dorst is ongetwijfeld de Bloedpolder. Waar die bloederige naam precies vandaan komt is niet helemaal duidelijk. Je zou vermoeden dat er zich in dit gebied vreselijke taferelen hebben afgespeeld. Dat moet dan wel heel lang geleden zijn geweest, want de naam Bloedpolder werd al vele eeuwen geleden gebruikt. Het gebied is niet groter dan een paar weilanden. Het is een moerassige streek met veel struikgewas, bomen, sloten en veel gras. De Dorstse kinderen hebben gedurende vele generaties in dit gebied hun jeugd doorgebracht met vissen en eikes zoeken. Het was een ideaal speelgebied. Je kon er heerlijk van de ene naar de andere graspol springen om eens te kijken of daar niet een vogel

zat te broeden. Ook in Dorst is die rustige tijd van vroeger, die vooral in de Bloedpolder zo goed tot uiting kwam, voorgoed verdwenen, evenals trouwens het typische karakter van de Bloedpolder. Want hoe mooi het gebied ook was, de polder was te drassig om als weiland gebruikt te worden. De polder werd later dan ook geëgaliseerd en er werden grote sloten doorgegraven.

Zo veranderde dit fraaie stukje Dorst, waar de meeste Dorstenaars zulke goede herinneringen aan hebben, in een gewoon fatsoenlijk weiland.

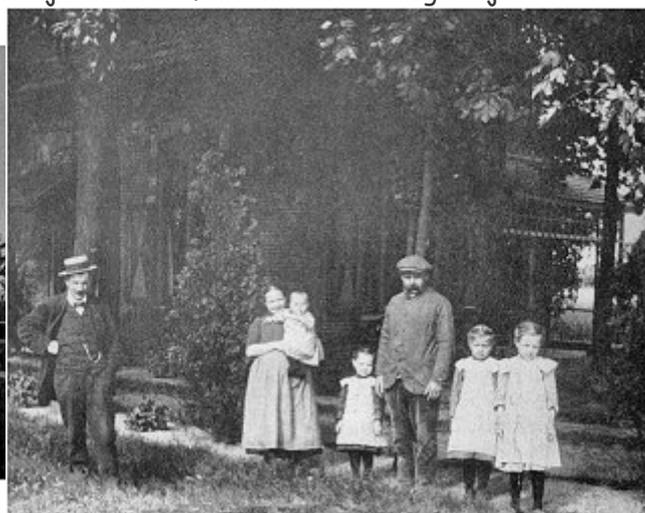
*Sfeerprentjes van de Bloedpolder,
een van de mooiste stukjes van het
vroegere Dorst.*

Van ,De Leemputten, tot ,Surae,.

Gedurende vele eeuwen was Dorst een echte agrarische gemeenschap. Uit alle historische beschrijvingen van het gebied rond Dorst en Seters blijkt duidelijk, dat landbouw, veeteelt en bosbouw, in de geschiedenis van Dorst de belangrijkste bronnen van levensonderhoud waren. Toch had de Dorstse bodem meer te bieden. Zoals eerder al ter sprake kwam, waren onze voorouders op de hoogte van de aanwezigheid van leemlagen in de bodem, en is het zelfs vrijwel zeker, dat de leem in het verleden gebruikt werd voor de productie van stenen. Pas veel later, toen ten behoeve van de opkomende industrie, nortonputten moesten worden geboord, kwam men tot de ontdekking dat er op diepten, variërend van veertig tot zestig meter, lagen voorkwamen die vrijwel uitsluitend uit zee schelpen bestonden, en men vroeg zich af hoe die waren ontstaan. Een mogelijke verklaring daarvoor is, dat het Brabantse land geheel door zee overspoeld is geweest, en zo de schelpenlaag zich heeft gevormd. Van een echt goede benutting van de leemlagen, (die op sommige plaatsen wel twaalf meter dik waren) was pas sprake, toen de bewoners van Dorst en Rijen het nut ervan inzage. Leem bleek een ideale grondstof voor het vervaardigen van stenen en dakpannen, en er was zoveel leem aanwezig dat het lucratief leek om in Dorst en Seters tot afgraving van de bodem over te gaan. Rond 1860 werd in Rijen de tegenwoordige steenfabriek ,De Vijf Eiken, opgericht. En met de oprichting van de steenfabriek van F.Oomen deed het verschijnsel, industrie, ook in Dorst zijn intrede. De steenfabriek van Oomen is nog niet zo lang geleden opgehouden te bestaan. Het terrein werd gekocht door Jan Broeders, die het gebouw gebruikt als opslagterrein voor zijn vrachtwagens. De oudere, grotere en beter geoutilleerde Rijense steenfabriek bestaat nog altijd.

De Dorstse steenfabriek rond 1930

de directeur van de steenfabriek, F. Oomen, met zwierige hoed, samen met de bedrijfsleider Jan van Loon (Janus de Kwast) en diens gezin.

De afgravingswerken in Dorst lieten natuurlijk wel hun sporen na. Hoe een gebied eruit zag na de afgravingswerken was afhankelijk van de diepte van de afgegraven leemlaag. Bepaalde stukken grond werden tot de zandlaag afgegraven en waren vervolgens nog geschikt als bouwgrond, zoals op Seters het geval was. Andere terreinen zijn naderhand opnieuw bebost. Maar op plaatsen waar de leem erg diep lag, en de leem niet volledig werd verwijderd, ontstonden grote kuilen, die zich met water vulden. In de volksmond werden deze kunstmatige meren "de leemputten" genoemd. Mensen uit de wijde omtrek werden aangetrokken door die fraai gelegen waterplassen, waar je 's zomers zo lekker kosteloos kon zwemmen in een bosrijke omgeving. "De Leemputten" werden een begrip, en iedere zomer weer trokken grote hoeveelheden dagjesmensen, soms met autobussen tegelijk, naar Dorst voor een frisse duik in het natuurbad.

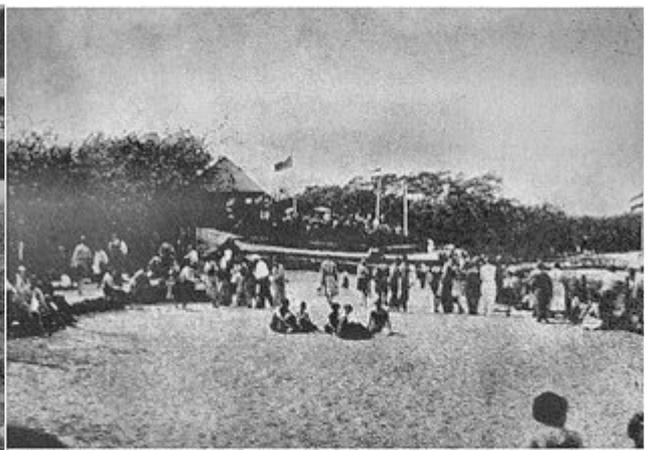
Zo werd het nuttige met het aangename verenigd.

*foto links:
De visvijver die ontstond door
de leemaafgravingen.*

In de loop van de tijd is er veel gedaan om van de "Leemputten" een zwembad te maken, dat de naam van ,natuurbad, met ere kan dragen. Een belangrijke aanzet daartoe werd gegeven door de beheerder van de leemputten, de heer Van der Kuit, die in de jaren dertig begon met het geven van zwemlessen aan kinderen. In de loop van de tijd werd er gezorgd voor kleedhokjes voor dames en heren, en er kwam een soort blokhut, waar je een kop koffie kon kopen. Na de oorlog veranderde de naam in "Surae". Er kwam een restaurant en talloze andere recreatieve voorzieningen.

Er kwam zelfs een plan, van een project-ontwikkelaar om op het ,Surae-terrein, een villapark te bouwen, maar dat is door protesten van de Dorstenaren en Staatbosbeheer verhinderd.

*Twee foto's van oud-Surae:
links een opname van het "heerenbad",
rechts een overzichtsfoto, met op de achtergrond het toenmalige paviljoen
De foto's dateren uit de jaren dertig.*

Al heb je ook nu nog wel oudere mensen die over de, leemputten, praten, inmiddels is de naam Surae een vaststaand

begrip en vraagt niemand zich nog af waar de naam Surae vandaan komt of wat het woord betekent, het zou een medische, latijnse term kunnen zijn, die aangeeft dat zwemmen heel gezond is of iets dergelijks. Maar de naam heeft een heel

andere betekenis. Het latijnse woord ,sura, betekent ,kuit.. Door de letter ,e, erachter te zetten, wordt het woord

vervoegd in de tweede naamval, De letterlijke betekenis van "Surae" is dan ook "Van de(r) Kuit. De naam verwijst dus regelrecht naar de man die van de leemputten een echt zwembad wilde maken, en daar ook aardig in geslaagd is.

de Bokkenlaan

*de verbindingsweg
tussen Dorst en Surae.*

Het Dorstse verenigingsleven.

Het is al eerder gezegd: als gevolg van de betrekkelijke schrale zandgronden hebben de Dorstenaren altijd hard moeten werken om een schraal inkomen te verwerven. Dat betekend niet, dat er nooit eens tijd was voor een verzetje. Dorst had een vrij bloeiend verenigingsleven, dat bijdroeg tot de gezelligheid en de goede onderlinge contacten. Zo was er de Dorstse hondenclub. Voorst was er natuurlijk de wandelvereniging "Wando" waarvan van tijd tot tijd de leden al zingend door straten en lanen trokken
(, We hebben een W, we hebben een A.....,) en een andere roemruchte Dorstse vereniging was en is Neerlandia '31,
een voetbalclub die in het verleden resultaten heeft geboekt waar menig Dorstenaar trots op was.

*links:
De hondenclub "Nooit Volleerd"*

*met van links naar rechts:
P. van Wanrooij, M.
Kuistermans, M. Beekers
P. Ooms, Q. Kuistermans+ J. van
Mook,
H. v. d. Ouweland, J. de Jong,
H. Piepenbroek, J. v. Fessem, A.
Beekers.*

foto rechts:

*Neerlandia '31
in de tijd dat kapelaan Weijnen nog
geestelijk adviseur was.*

*van links naar rechts:
Kapelaan Weijnen, Rinus Beekers, Jan. v.
Loon,
van Gils, Bertus Musters, Sjaak van
Pelt,
Tiest v. d. Ouweland, Piet Musters.
Piet v. d. ouweland, Willem Carton,
Toontje v. Dorst, Willeke van Mook,*

*Janus Musters, Sjorske Neijl,
Jan v.d. Ouweland, Louwke v. Loon,
Louis van Dorst, Cor van Mook, en
Drikske v.d. Ouweland.*

In 1872 werd de schuttersvereniging St Joris opgericht. De eerste schietbomen, die in officiële termen , schietbomen met wipvogel, werden genoemd, stonden bij Koenraads, aan de Rijksweg. In 1883 werden de bomen overgeplaatst naar café Boomaars, het latere café Jacobs aan de Rijksweg. In 1897 werd het 25-jarig jubileum gevierd. Vijf jaar later werd besloten de schutterij uit te breiden met een fanfare. En zo kwam het, dat in de Dorstse straten na verloop van tijd de eerste klanken en het tromgeroffel van de St Joris-fanfare weerklonken

*Jan Boomaars op hoge leeftijd
.....iets teveel kruit in zo'n
Blewaan.....*

*De Fanfare St Joris,
onder leiding van Jan Broeders, tijdens een
uitvoering.*

Er was ook een geitenfokvereniging. De geit werd vroeger beschouwd als de ,koe van de werkman, geiten leverden tenslotte niet alleen zeer voedzame en vitamine-rijke melk, maar waren ook in tal van andere opzichten zeer nuttige dieren, die voor vlees, ontvettingsmiddelen, geitenleer en nog veel meer produkten zorgden. Vandaar dat er heel wat geiten werden gehouden.

*foto links: opname van een geitententoonstelling.
foto links:
de Dorstse geitenfokvereniging tijdens een keuring
van links naar rechts:*

*boswachter van Dijk, Cees v. Alphen, Koos Boomaars, Toontje Dekkers, de bokkenhouder,
Frans Carton,
Jan Verschuren, Piet Carton (met pet), en rechts Janeke de Jonge.*

Toneelverenigingen:

Dorst mag dan een klein dorp zijn, op het gebied van het theater heeft het een rijke historie, die helaas verdween toen de opmars van de televisie begon.

Dorst kende twee toneelgezelschappen. De oudste vereniging was "Eendracht Maakt Macht ". Dit gezelschap had als bijzonderheid, dat er uitsluitend heren lid waren. De scheiding tussen mannen en vrouwen had je overal, zoals in het zwembad, op school, en zelfs in de kerk zaten mannen en vrouwen tot ver na de oorlog apart. Het is niet verwonderlijk,

dat de oprichting van de tweede Dorstse toneelvereniging, "De Gesellen" indertijd als een regelrechte doorbraak werd beschouwd, want dat was een gemengde vereniging, die met prachtige stukken de harten van de Dorstenaren in vervoering bracht. De uitvoeringen werden gegeven in café Van Gool, het huidige "Hotel Rustoord".

De voorstellingen van "Eendracht Maakt Macht " werden gegeven in Café Jacobs, het tegenwoordige "Dorpszicht ", dat jarenlang een trefplaats is geweest voor allerlei activiteiten.

van links naar rechts

op de foto:

staand kapelaan

Luijks,

Koos Kuisters, Toos

Biemans,

Kees Geerts, Riet van

Mook,

Kees Brands,

Christiaan Beekers,

Riet Goossens, Jos

van Mook,

Kees jansen sr.

en zittend

Rinus Beekers en

Gerrit Oomen.

*Toneelvereniging
"De Gesellen "
speelden in 1948
met veel
succes het stuk
"Marjatta "*

hieronder:

*Een prentbriefkaart van het vroegere
Dorst.*

Tot slot:

Het dorpje, dat gedurende vele eeuwen niet veel meer dan enige tientallen huizen had geteld, begon in de jaren zestig snel te groeien. Er kwam industrie in Oosterhout, de fabrieken hadden medewerkers nodig. En zo kreeg Dorst in vrij korte tijd een heel ander aanzien. Wie nu door Dorst wandelt komt van tijd tot tijd nog stukjes van vroeger tegen. Een paar markante punten zijn overgebleven, maar op veel plaatsen waar vroeger bos was, en op plekken waar vroeger de paarden en de koeien graasden, staan nu keurige huizen. Maar de vooruitgang hou je niet tegen.

Ik hoop dat ik met deze korte beschrijving, de lezer een idee heb kunnen geven van wat er in de loop der tijden in dit kleine dorpje heeft afgespeeld.